

Επιμέλεια Πτυχιακής Μελέτης

Γραμματικά Ευτέρπη (11926)

Δεσποινίδου Μαρία (12047)

Επόπτης Καθηγητής

Πέσχος Δ.

Επιτηρητές Καθηγητές

Ζακοπούλου Β.

Χριστοδουλίδης Π.

*Ειδικές Μαθησιακές
Δυσκολίες - Δυσλεξία*

*Αντιμετώπιση, Διάγνωση,
Θεραπεία στην Πρώτη
Σχολική Ηλικία*

Εισαγωγή στις μαθησιακές δυσκολίες-ορισμοί

Ομάδα διαταραχών που προέρχονται από σοβαρές δυσκολίες στην εκμάθηση και χρήση του λόγου, της ανάγνωσης, της γραφής, της λογικής σκέψης και των μαθηματικών ικανοτήτων . Υποστηρίζεται ότι οφείλονται σε διαταραχές του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος .

ΙΑτροκεντρικός ορισμός

Παιδαγωγικοκεντρικός ορισμός

Λειτουργικός ορισμός

Ορισμός Δυσλεξίας : *Νευρολογικής φύσης, συχνά οικογενειακή διαταραχή, που έχει σχέση με την κατάκτηση και την επεξεργασία του λόγου εκδηλώνεται με δυσκολίες στην πρόσληψη της γλώσσας και τη γλωσσική έκφραση, συμπεριλαμβανομένης της φωνολογικής επεξεργασίας, με δυσκολία στην ανάγνωση, τη γραφή, την ορθογραφία και μερικές φορές την αριθμητική*

Αιτίες μαθησιακών δυσκολιών

- Λάθη στη δομή του εγκεφάλου
- Ελλιπής διατροφή
- Χρήση ναρκωτικών ουσιών
- Κληρονομικές αιτίες
- Ελλιπής φροντίδα στα στάδια της βρεφικής ηλικίας του ατόμου
- Ελλιπής επικοινωνία ανάμεσα σε διάφορα μέρη του εγκεφάλου
- Λανθασμένη παραγόμενη ποσότητα νευροδιαβιβαστών ή δυσλειτουργία στη χρήση τους.
- Δυσκολίες φωνολογικής/γραφοφωνημικής ενημερότητας

Αίτια δυσλεξίας

- Γενετικά αίτια
- Ανατομικά αίτια
- Νεύρο-φυσιολογικά αίτια
- Μειονεξίες ψυχολογικών διεργασιών
- Αντίληψη
- Μνήμη
- Δυσκολίες φωνολογικής ενημερότητας
- Δυσκολίες γραφοφωνημικής ενημερότητας

ΤΥΠΟΙ ΔΥΣΛΕΞΙΑΣ

- ΕΠΙΚΤΗΤΗ 1)Δυσλεξία Οπτικού Τύπου 2)Φωνολογική Δυσλεξία 3)Επιφανειακή Δυσλεξία 4)Βαθεία δυσλεξία
- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ 1)ακουστικο-γλωσσική 2)οπτικο-χωρική 3)μεικτή

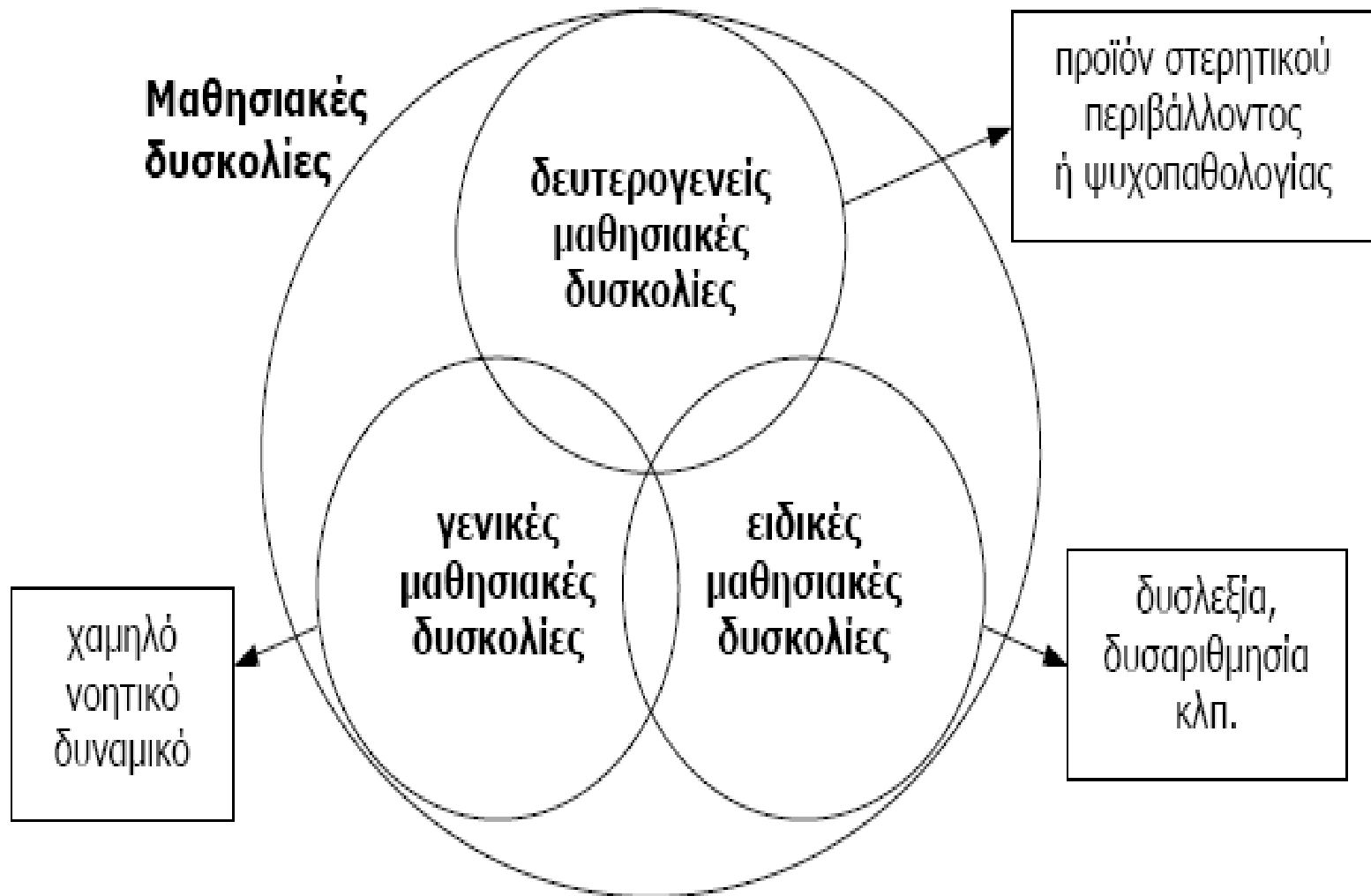
Μύθοι που αφορούν τις μαθησιακές δυσκολίες

- *"Τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες έχουν χαμηλό δείκτη νοημοσύνης"*
- *"Τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες δεν μπορούν να μάθουν"*
- *"Οι μαθησιακές δυσκολίες θεραπεύονται"*

Εξελικτική πορεία μαθησιακών δυσκολιών

- Περίοδος ευρωπαϊκής θεμελίωσης (1800-1920)
- Περίοδος αμερικανικής θεμελίωσης (1920-1960)
- Περίοδος αφετηρίας (1960-1975)
- Περίοδος σταθεροποίησης-διεύρυνση (1975-1985)
- Περίοδος αμφισβήτησης (1985-2000)
- Περίοδος αποδόμησης και επανοικοδόμησης (2000- σήμερα)

Γενικές Κατηγορίες Μ.Δ.

Γενικότερα οι Αδυναμίες που παρατηρούνται είναι:

- **Δυσκολίες λόγου και ομιλίας.** Πρόκειται για δυσκολίες στην παραγωγή και κατανόηση του προφορικού λόγου
- **Δυσκολίες γραπτού λόγου.** Οι δυσκολίες αυτές μπορεί να αφορούν προβλήματα στην αποκωδικοποίηση του γραπτού λόγου, προβλήματα ορθογραφίας και γενικότερα προβλήματα στην παραγωγή γραπτού λόγου
- **Δυσκολίες μαθηματικού λόγου.** Σε αυτή την κατηγορία εμπίπτουν δυσκολίες στην αναγνώριση αριθμών και μαθηματικών συμβόλων, στην απομνημόνευση της προπαίδειας, στην κατανόηση αφηρημένων μαθηματικών εννοιών και στην επίλυση μαθηματικών προβλημάτων
- **Άλλες δυσκολίες.** Σε αυτή τη κατηγορία εντάσσονται δυσκολίες οι οποίες επηρεάζουν σαφώς τη διαδικασία της μάθησης και μπορούν να ενταχθούν κάτω από τον όρο "*μαθησιακές δυσκολίες*", χωρίς να εμπίπτουν σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες. Τέτοιες είναι οι οπτικό-κινητικές διαταραχές

Συμπτώματα μαθησιακών δυσκολιών

- Τα πιο συχνά συμπτώματα είναι: *διάσπαση προσοχής, φτωχή μνήμη, δυσκολία στο να ακολουθεί οδηγίες, δυσκολία στο να ξεχωρίζει μεταξύ τους τα γράμματα, τους αριθμούς, και τους ήχους, περιορισμένη αναγνωστική ικανότητα, προβλήματα στον οπτικό-κινητικό συντονισμό, δυσκολία στη σειροθέτηση* (παράδειγμα: ακολουθία των ημερών της εβδομάδας, των μηνών του χρόνου.), *αποδιοργάνωση*, και πολλά άλλα προβλήματα που μπορεί να το επηρεάζουν.

Κατάλογος Συμπτωμάτων Μ.Δ.

- Συμπεριφορά που διαφέρει από μέρα σε μέρα.
- Μη αναμενόμενη/ακατάλληλη συμπεριφορά σε καθημερινές καταστάσεις.
- Υπερκινητικότητα, δεν μπορεί να συγκεντρώσει το ενδιαφέρον του σε κάτι για πολλή ώρα, εύκολα αποσπάται .
- Μπορεί να λέει κάτι και να εννοεί κάτι άλλο.
- Δυσκολεύεται να πειθαρχήσει .
- Δεν προσαρμόζεται όταν απαιτείται αλλαγή .
- Ανώριμη ομιλία.
- Δεν ακούει και δεν θυμάται καλά.
- Δεν μπορεί να ακολουθήσει οδηγίες που προέρχονται από διαφορετικές πηγές .
- Εύκολα ξεχνάει .
- Έχει δυσκολία στο να οριοθετηθεί χρονικά και να ξεχωρίσει το αριστερό από το δεξί .
- Έχει πρόβλημα στο να ονομάσει οικεία/γνώριμα πρόσωπα και πράγματα.
- Έχει δυσκολία στο να προφέρει λέξεις.
- Δυσκολεύεται στη γραφή .
- Αντιστρέφει γράμματα ή τα βάζει σε λάθος θέση - παράδειγμα. "θ" αντί "β", ε αντί 3, κ.λπ.
- Δυσκολεύεται ιδιαίτερα στην ανάγνωση .
- Δεν μπορεί να οργανώσει εύκολα τον χρόνο του και να συντονίσει τις ενέργειές του για την επίτευξη κάποιου στόχου .
- Δυσκολεύεται να κατανοήσει λέξεις ή έννοιες.
- Έχει καθυστερημένη γλωσσική ανάπτυξη .
- Έχει καθυστερημένη (αδρά ή λεπτή) κινητική ανάπτυξη .
- Παρορμητικότητα

Χαρακτηριστικά ατόμων με μαθησιακές δυσκολίες-δυσλεξία

- **Οπτική αντίληψη – επεξεργασία:** Οι μαθητές με προβλήματα αντίληψης σχέσεων στο χώρο δυσκολεύονται να αντιληφθούν αντικείμενα του χώρου, να διακρίνουν το δεξί και το αριστερό, την κατεύθυνση, καθώς και να εκτιμήσουν την απόσταση και την ταχύτητα
- **Ακουστική αντίληψη και επεξεργασία:** Δυσκολίες αποθήκευσης και ανάκλησης πληροφοριών που δόθηκαν προφορικά και ακουστικής ακολουθίας (δυσκολία ανάκλησης/αναδόμησης ακολουθίας ήχων ή προφορικών πληροφοριών)
- **Γλώσσα:** Οι μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες έχουν σημαντικές δυσκολίες στο να χωρίζουν τις προτάσεις σε λέξεις, τις λέξεις σε συλλαβές και τις συλλαβές σε φωνήματα, προβλήματα στην παραγωγή και εύρεση ομοιοκαταληξίας, στη σύνθεση φωνημάτων, στη διάκριση του είδους και της θέσης τους μέσα στη λέξη και στην αντιστροφή τους, δε χειρίζονται με επιτυχία τα φωνήματα και τις συλλαβές
- **Προσοχή και συγκέντρωση:** Διασπώνται εύκολα
- **Προβλήματα παρακολούθησης και ρύθμισης της επίδοσης**

Χαρακτηριστικά ατόμων με δυσλεξία

- Προσθέτει ή και αφαιρεί γράμματα, συλλαβές και λέξεις.
- Συγχέει γράμματα που μοιάζουν οπτικά.
- Συγχέει γράμματα που μοιάζουν ακουστικά.
- Αναστρέφει γράμματα ή και συλλαβές.
- Επαναλαμβάνει γράμματα, συλλαβές και λέξεις.
- Έχει προβλήματα τονισμού, χρωματισμού και στίξης.
- Χάνει τη “σειρά”.
- Αργεί πολύ και κομπιάζει.
- Η αναγνωστική ικανότητα δε συμβαδίζει με τη νοημοσύνη και τις ευκαιρίες που προσφέρθηκαν για ανάγνωση.
- Συνειδητή αποφυγή μάθησης.
- Ανοιχτή επιθετικότητα.
- Αρνητική στάση για ανάγνωση.
- Αντίσταση στην πίεση.
- Εύκολη αποθάρρυνση.
- Διαταρακτικότητα και ανησυχία.
- Το παιδί αποσύρεται στο “δικό του” κόσμο.

Διαγνωστική αξιολόγηση

Αποτελεί την καθοριστική φάση στη διαδικασία προσδιορισμού, διάγνωσης και αντιμετώπισης των μαθησιακών δυσκολιών-δυσλεξίας

Βασικός σκοπός της αξιολόγησης των μαθησιακών δυσκολιών είναι ο προσδιορισμός των συγκεκριμένων αδυναμιών ή δυσλειτουργιών που προκαλούν τα προβλήματα στην προσπάθεια ενός ατόμου να μάθει και να αποκτήσει γνώσεις

Η ψυχοπαιδαγωγική διαγνωστική αξιολόγηση των Μ.Δ που αντιμετωπίζει ένας μαθητής συνήθως περιλαμβάνει την *ψυχολογική αξιολόγηση* και την *εκπαιδευτική αξιολόγηση*, οι οποίες μπορούν να γίνονται από τους σχολικούς ψυχολόγους και τους δασκάλους / ειδικούς παιδαγωγούς / λογοθεραπευτές αντίστοιχα.

Τομείς και μέσα διαγνωστικής εκπαιδευτικής αξιολόγησης

- Τα *τυπικά μέσα αξιολόγησης* είναι τα σταθμισμένα τεστ, που έχουν πίνακες με νόρμες επιδόσεων. (έχουν λάβει υπόψη τους το πολιτιστικό περιβάλλον των μαθητών, χρησιμοποιούν ξεχωριστές νόρμες για τις μειονότητες, προτιμούν τη χρήση άτυπων διαδικασιών αξιολόγησης αντί των διαδικασιών με τα τυπικά τεστ)
- Τα *άτυπα μέσα αξιολόγησης*: αποτελούν έναν εξίσου σημαντικό τρόπο εξέτασης των ατόμων με Μ.Δ. Είναι πρόπον να χορηγούνται από λογοθεραπευτές ή ειδικούς παιδαγωγούς με σχετική εκπαίδευση και εμπειρία. Η άτυπη αξιολόγηση περιλαμβάνει τους παρακάτω τομείς:

Αξιολόγηση του προφορικού λόγου: Κατά τη διαγνωστική αξιολόγηση του προφορικού λόγου πρέπει να εντοπίσουμε αν οι αδυναμίες του παιδιού οφείλονται σε δυσκολία στην πρόσληψη (αντίληψη) και κατανόηση της γλώσσας ή στην παραγωγή της γλώσσας.

- ★ **Αξιολόγηση της πρόσληψης και κατανόησης της γλώσσας:** Ζητάμε από το παιδί να επαναλάβει λέξεις ή φράσεις που του λέμε, να εξηγήσει με δικά του λόγια τη σημασία κάποιων λέξεων που χρησιμοποιούμε καθημερινά, να του παρουσιάσουμε προτάσεις με λέξεις που έχουν περισσότερες από μία σημασίες καθώς και προτάσεις με σύνθετη συντακτική δομή κ.ά, η παροχή οδηγιών στο παιδί και η αξιολόγηση του κατά πόσο, το παιδί, μπορεί να τις εκτελέσει χωρίς να έχει την ανάγκη για επανάληψη ή επεξήγηση των οδηγιών
- ★ **Αξιολόγηση της γλωσσικής παραγωγής:** να ζητήσουμε από το παιδί να περιγράψει μια εμπειρία του ή να διηγηθεί μια ιστορία (ή ταινία) που του άρεσε. (άρθρωση, χρήση λεξιλογίου, χρήση γραμματικών κανόνων, δόμηση λόγου, ικανότητα μαθητή να προσαρμόζει το λόγο στο επίπεδο του ακροατή και ικανότητα να διορθώνει τα λάθη του)
- ★ **Διαγνωστική αξιολόγηση στη φωνολογική επίγνωση:** α). Στο επίπεδο της *επιγλωσσικής επίγνωσης* (πρώτα με συλλαβές

και μετά με φωνήματα):

- Με το τεστ διάκρισης του διαφορετικού
- Με το τεστ απόφασης για την ομοιότητα ή διαφορά
- Με το τεστ επισήμανσης της ομοιοκαταληξίας

β). Στο επίπεδο *μεταγλωσσικής επίγνωσης* (πρώτα με συλλαβές και μετά με φωνήματα):

- Με το τεστ κατάτμησης
- Με το τεστ σύνθεσης
- Με το τεστ απαλοιφής
- Με το τεστ αντιστροφής

★ **Η διαγνωστική αξιολόγηση των δυσκολιών στη βασική ανάγνωση:**

αξιολόγηση της γνώσης των γραμμάτων, αξιολόγηση της ανάγνωσης των συλλαβών και αξιολόγηση της ικανότητας για ανάγνωση λέξεων

★ **Η αξιολόγηση των δυσκολιών στην ανάγνωση των συλλαβών:** εξέταση του επιπέδου της γνώσης και ικανότητας του αναγνώστη να αναγνωρίζει τα δομικά στοιχεία (γράμματα) που απαρτίζουν την κάθε συλλαβή, να τα συγκρατεί στην εργαζόμενη μνήμη του, να τα συνδυάζει και να τα προφέρει ως ένα δομημένο σύνολο γραμμάτων. Η μέθοδος αξιολόγησης μπορεί να είναι ίδια με εκείνη που εφαρμόστηκε στην περίπτωση της αξιολόγησης της ανάγνωσης των γραμμάτων

★ **Η αξιολόγηση των δυσκολιών στην ανάγνωση των λέξεων:** Η αξιολόγηση της ανάγνωσης λέξεων αποτελεί το τελευταίο στάδιο της αξιολόγησης της αποκωδικοποίησης στο επίπεδο της βασικής αναγνωστικής λειτουργίας. Με αυτή επιδιώκεται να ελεγχθεί κυρίως η γνώση και η ικανότητα του παιδιού να αποκωδικοποιεί τη γραφημική παράσταση της λέξης και να τη μεταφράζει σε φωνολογική παράσταση και, (κατά δεύτερο λόγο και ανάλογα με τον ειδικό σκοπό του τεστ) να κατανοεί τη σημασία της. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να γίνει μια διάκριση της ικανότητας του παιδιού στην αναγνωστική αντιμετώπιση των λέξεων – τεστ ανάγνωσης λέξεων

Αξιολόγηση γραπτού λόγου: Αξιολογούμε το παιδί στην αναγνώριση γραμμάτων και συλλαβών (με την ανάγνωση), επιδιώκουμε, στη συνέχεια, να αξιολογήσουμε την ικανότητά του στην ανάκληση και γραφή των στοιχείων αυτών. Ταυτόχρονα αξιολόγηση χρήζει η γραπτή έκφραση(σκέφτομαι και γράφω), δραστηριότητα που αποτελεί ιδιαίτερη δυσκολία για τα παιδιά με μαθησιακά προβλήματα.

Αξιολόγηση δυσλεξίας: Προκειμένου να αποφασισθεί εάν η αιτία των αναγνωστικών προβλημάτων είναι η δυσλεξία ,πρέπει να αξιολογηθεί μια δέσμη εγκεφαλικών λειτουργιών . Πρέπει να ελέγξουμε κάθε μια από τις αισθητηριακές περιοχές για να ανακαλύψουμε τυχόν μαθησιακά ελαττώματα .Οι περιοχές προς διερεύνηση είναι οι οπτικές ,οι ακουστικές ,οι κινητικές ,οι μνημονικές ικανότητες καθώς και οι ικανότητες διαδοχής :

- α)οπτικά τεστ: περιλαμβάνουν αποκωδικοποίηση, ανάγνωση και τεστ οπτικής ανίχνευσης
- β) ακουστικά τεστ: περιλαμβάνουν επανάληψη λέξεων και προτάσεων, τεστ συλλαβισμού και ακουστικής αντίληψης.
- γ)κινητικά τεστ: περιλαμβάνουν αντιγραφή σχεδίων, γραφή ,οπτική ανίχνευση και γρήγορη ονομασία αντικειμένων.
- δ)τεστ διαδοχής: περιλαμβάνουν μήνες του χρόνου, αλφάβητο, επανάληψη πολυσύλλαβων λέξεων.

Διαγνωστική αξιολόγηση στα μαθηματικά: αξιολογώντας το μαθηματικό επίπεδο ενός μαθητή ξεκινούμε από τα γενικά μαθηματικά στοιχεία και ικανότητες προς τα ειδικότερα .

Η θεραπεία των μαθησιακών δυσκολιών

Πρώιμη παρέμβαση:

Θεωρούμε τις διαδικασίες διερεύνησης και αποκάλυψης κάποιας μη εμφανούς «μειονεκτικότητας» όσο το δυνατόν πρωιμότερα, σε χρόνο που κάποια διορθωτική παρέμβαση θα ήταν περισσότερο αποτελεσματική

Για το παιδί:

Η πρώιμη παρέμβαση μπορεί να ανατρέψει τους παράγοντες επικινδυνότητας, οι οποίοι θα οδηγήσουν σε κάποια μορφή αναπτυξιακής καθυστέρησης ή δυσλειτουργίας.

Για τους γονείς:

Δίνει τη δυνατότητα, με την ενεργό συμμετοχή τους στην παρεμβατική διαδικασία, να ανακαλύψουν μόνοι τους τις δυνατότητες και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των παιδιών τους. Επίσης η πρώιμη ανίχνευση δίνει τη δυνατότητα στους γονείς να αποδεχτούν το πρόβλημα του παιδιού, να αντιμετωπίσουν τα συναισθήματά τους σχετικά μ' αυτό, για να ανταποκριθούν καλύτερα στις ανάγκες του και να αναπτύξουν μια πιο ισορροπημένη συναισθηματική σχέση που θα αποτρέψει δυσάρεστες συνέπειες στην ανατροφή τους

Για την οικογένεια:

Η πρώιμη παρέμβαση μπορεί να εμποδίσει προβλήματα που πιθανά θα προκύψουν από τη στάση των αδελφών, τόσο προς το παιδί που έχει το πρόβλημα όσο και προς τον ίδιο τους τον εαυτό. Επίσης η ευρύτερη οικογένεια (παππούδες, γιαγιάδες, θείες, θείοι), μαθαίνουν να προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους στον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπίσουν το παιδί με διαταραχές. Τέλος,

Για την κοινωνία:

Η πρώιμη παρέμβαση αυξάνει τη δυνατότητα αποδοχής των παιδιών με ανεπάρκειες ως μέλη που έχουν δικαίωμα να υποστηριχθούν.

Η αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών- δυσλεξίας στην πρώτη σχολική ηλικία

Τα προγράμματα ειδικής βοήθειας στην πρώτη σχολική ηλικία αναλαμβάνουν την ανάπτυξη ικανοτήτων στον γλωσσικό και κινητικό τομέα

Τα προγράμματα παρέμβασης που μπορούν να εφαρμοστούν είναι τα εξής:

- Ασκήσεις λεπτής κινητικότητας.
- Ασκήσεις πλευρίωσης.
- Ασκήσεις οργάνωσης του χώρου και του χρόνου (βίωση των κατευθύνσεων)
- Ασκήσεις ενίσχυσης της οπτικής και ακουστικής αντίληψης και μνήμης.
- Ασκήσεις συντονισμού.
- Ασκήσεις σωματικού σχήματος.
- Ασκήσεις προσοχής-συγκέντρωσης.
- Απόκτηση μαθηματικών εννοιών και της μαθηματικής σκέψης

Παραδείγματα ασκήσεων:

Παιχνίδια για την έννοια του χώρου:

- Τοποθετήσεις και μετακινήσεις στην τάξη και στην αυλή.
- Τοποθετήσεις και μετακινήσεις στη διάρκεια παιχνιδιών.
- Τοποθετήσεις και μετακινήσεις σε μακέτες , κουκλόσπιτα κ.λ.π.
- Τοποθετήσεις και μετακινήσεις σε εικόνες και σχήματα.
- Το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού με εντολές.
- Η τυφλόμυγα με υποδείξεις
- Βήματα χορού
- Η αλεπού και η κότα στο κουκλοθέατρο (η αλεπού κρύβεται και το παιδί ψάχνει να βρει την κότα).
- Ο ταχυδρόμος (να μοιραστούν γράμματα με εντολές θέσης ως προς κάποιο σύστημα αναφοράς στο χώρο) ή το μπακάλικό (να μοιραστούν τρόφιμα με εντολές).
- Καθρέφτες
- Τοποθέτηση των αντικειμένων και επίπλων της τάξης για κάποια δραστηριότητα ή εκδήλωση και επαναφορά τους.
- Διαδρομές
- Κοντορεβιθούλης
- Κουτσό
- Μικροί λαβύρινθοι
- Γύρω – γύρω όλοι
- Βρες τη φωλιά σου
- Αυτοκίνητα και τροχονόμοι

Ασκήσεις οργάνωσης του χρόνου:

Οι ασκήσεις οργάνωσης του χρόνου συνδυασμένες με βιώματα και κίνηση από την καθημερινή ζωή και αποσκοπούν στο να κατανοήσει το παιδί έννοιες όπως :

- Πρώτα – μετά (πρώτα πλύθηκα, μετά ντύθηκα)
- Αργά – γρήγορα (τρέχουμε στο γρήγορο ρυθμό, περπατάμε αργά κάνοντας περίπατο).
- Μέρα – νύχτα , νωρίς – αργά , τώρα – ύστερα , πριν – μετά
- Πρωί – μεσημέρι – βράδυ (το πρωί σηκώνομαι νωρίς και το βράδυ κοιμάμαι αργά)
- Τη διαδοχή των ημερών της εβδομάδας
- Τον προσδιορισμό της ώρας , σε συνδυασμό με τυποποιημένες προσωπικές δραστηριότητες (Στις 9: 00 ερχόμαστε στο σχολείο , στις 11:00 βγαίνουμε διάλειμμα).
- Τη διάρκεια εκτέλεσης μιας εργασίας
- Το χρόνο που μεσολαβεί ανάμεσα σε δύο (2) γεγονότα
- Τα χαρακτηριστικά των εποχών μέσα από καιρικά φαινόμενα , ασχολίες των ανθρώπων.
- Τη διαδοχή των μηνών
- Την ηλικία (πόσο χρονών είναι , πόσο χρονών είναι η δασκάλα του)
- Οι ασκήσεις που γίνονται με τη βοήθεια ρυθμού και μουσικής βοηθούν επίσης στην κατανόηση των χρονικών εννοιών

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού-λογοθεραπευτή:

Η θεραπευτική παιδαγωγική κινείται με βάση τις παρακάτω βασικές αρχές :

- Διαβάζεται το κείμενο (από τον λογοθεραπευτή ή το παιδί).
- Ο παιδαγωγός/λογοθεραπευτής καθοδηγεί το παιδί ώστε να αναπαράγει γραπτά την ιστορία, έστω και με ανοιχτό το βιβλίο.
- Υποδεικνύεται στο παιδί να κάνει απλές και σύντομες προτάσεις.
- Ο παιδαγωγός βάζει το μαθητή να διαβάζει δυνατά το κείμενο που έγραψε και να υπογραμμίζει τις λέξεις κλειδιά.
- Είναι πιθανό να ζητηθεί στο παιδί να κόψει τις προτάσεις και να ανασυγκροτήσει το κείμενο.
- Μικρό μέρος του κειμένου υπαγορεύεται για ορθογραφία.
- Γράφονται ξεχωριστά οι νέες λέξεις.
- Το παιδί ασκείται στην προφορική απόδοση του κειμένου.

Επίσης, πολλές φορές εκτός από το κείμενο μπορεί να χρησιμοποιούνται και γραπτές ασκήσεις και παιχνίδια, π. χ.

- σχηματισμός προτάσεων από λέξεις που δίνονται με τυχαία σειρά.
- ολοκλήρωση λέξεων στις οποίες υπάρχει το πρώτο και το τελευταίο γράμμα.
- Ομαδοποίηση λέξεων, αντίθετες έννοιες, παράγωγα, συνώνυμα.

Ο ρόλος της οικογένειας:

Όταν οι γονείς δε γνωρίζουν ότι το συγκεκριμένο παιδί παρουσιάζει την ειδική μαθησιακή δυσκολία, είναι πολύ πιθανόν να τον αντιμετωπίζουν με λαθεμένο τρόπο- φάση άρνησης και προσαρμογής- γονείς ως δάσκαλοι, αυστηροί γονείς, ανεκτικοί γονείς

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού:

Συμβουλευτικός ρόλος, υποστηρικτικός ρόλος, ψυχοθεραπευτικός

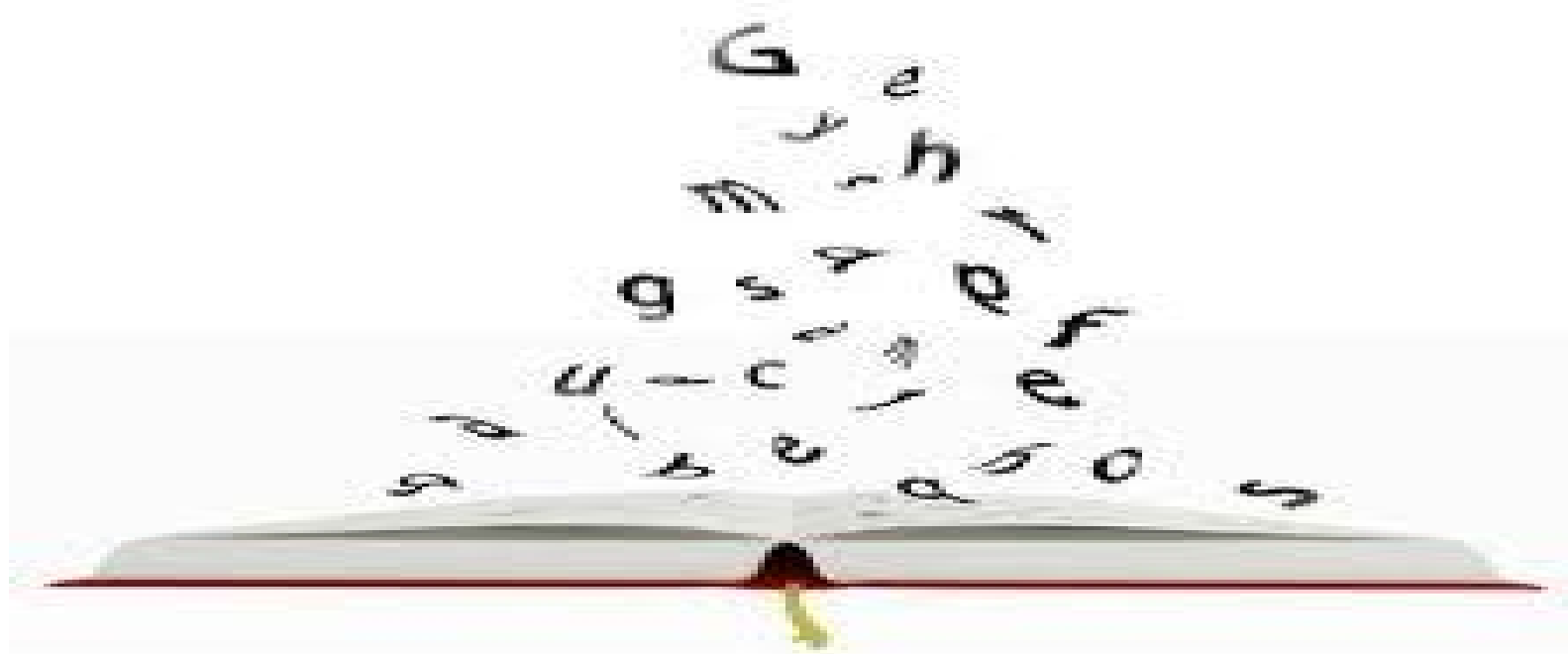
Πρακτικές συμβουλές για γονείς και θεραπευτές

- Μεγάλα γράμματα στον Η/Υ.
- Υπογραμμισμένες λέξεις κλειδιά.
- ΟΧΙ χειρόγραφο έντυπο .
- Μην βαθμολογείτε ορθογραφικά λάθη.
- Λιγότερες ασκήσεις .
- Προφορική ορθογραφία.
- Έλεγχος: Καταλαβαίνει τι να κάνει;
Αν όχι: Να του διαβάσετε την άσκηση.
- Περισσότερο χρόνο στις εξετάσεις.
- Εξέταση σε άλλο χώρο (αν θέλει).
- Λιγότερες ασκήσεις/διάβασμα (σπίτι) .
- Διαβάζει/ακολουθεί με χάρακα .
- μονόχρωμο χαρτί ή δάχτυλο.
- Χρήση σημείων στίξης και τόνων.
- Οργάνωση μιας σελίδας/γραφή, (πού πάει η ημερομηνία, χώρο ανάμεσα στις λέξεις...).
- Να επαναλαμβάνει κανόνες προφορικά.
- Κανόνες σε καρτελάκια.
- Ο δάσκαλος να υπογραμμίζει τα λάθη (με μπλε στυλό, όχι κόκκινο).
- Λανθασμένες λέξεις να τις ξαναγράψει τρεις φορές σωστά στο σπίτι.
- Μην βαθμολογείτε όλα τα λάθη.
- Να ξανά(αντί)γράφει την ορθογραφία του λίγη ώρα πριν πάει στο σχολείο.
- Να την κοιτάξει/διορθώσει ο ίδιος πριν να τη δώσει για έλεγχο.
- Επιβράβευση θετικής συμπεριφοράς.
- Εξήγηση κανόνων της τάξης

Παρακάτω παρουσιάζονται παραδείγματα παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες- Δυσλεξία

Μαθησιακές Δυσκολίες
Δυσλεξία

Αξιολόγηση του Προφορικού Λόγου

Αξιολόγηση της πρόσληψης και της κατανόησης της γλώσσας

Ζητάμε από το παιδί να εξηγήσει λέξεις με δικά του λόγια (Εξετάζουμε κατά πόσο το παιδί μπορεί να εκτελέσει τις οδηγίες χωρίς να έχει ανάγκη για επανάληψη ή επεξήγηση των οδηγιών και κατά πόσο το παιδί είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται και να κατανοεί τη γλώσσα).

***Εντολή:** Τι σημαίνουν οι λέξεις φύλλο, άγκυρα και ωκεανός.*

Αξιολόγηση Γλωσσικής Παραγωγής

Ζητάμε από το παιδί να περιγράψει μία εμπειρία του (Εξετάζουμε την άρθρωση , την χρήση γραμματικών κανόνων, τη χρήση λεξιλογίου, τη δόμηση του λόγου, την ικανότητα του μαθητή να προσαρμόζει τον λόγο στο επίπεδο του ακροατή και η ικανότητα να διορθώνει τα λάθη του).

Εντολή : *Περιέγραψε μου πως πέρασες το
 καλοκαίρι σου...*

Διαγνωστική Αξιολόγηση στη Φωνολογική Επίγνωση

Η φωνολογική επίγνωση χωρίζεται σε δύο επίπεδα, της επιγλωσσικής και της μεταγλωσσικής επίγνωσης. (Εξετάζουμε αν το παιδί διακρίνει το διαφορετικό (εντολή 1) , σε επίπεδο συλλαβής , αν αντιλαμβάνεται την έννοια του όμοιου και του διαφορετικού (εντολή 2), σε επίπεδο συλλαβής και την ικανότητα κατάτμησης (εντολή 3), σύνθεσης (εντολή 4) και απαλοιφής (εντολή 5) σε επίπεδο συλλαβής, αντίστοιχα).

- **Εντολή 1:** Τι διαφορετικό έχουν οι συλλαβούλες που θα σου πω (φε-φο)
- **Εντολή 2:** Θα σου πω δύο συλλαβές και πρέπει να μου πεις αν είναι ίδιες η διαφορετικές (στου-τσου).
- **Εντολή 3:** Θα σου πω συλλαβούλες και θα μου πεις ποιες φωνές ακούς (φα, μπε, ντου, δα).
- **Εντολή 4:** Θα σου πω φωνούλες και εσύ μου πεις ποια συλλαβή μας δίνουν (ρ-ε, κ-α, σ-ο, ξ-ι, γκ-ο, ντ-α, ρ-π-α).
- **Εντολή 5:** Αν από κάποιες συλλαβές , βγάλουμε κάποιες φωνές, τί μένει; [σ(τ)α, (τ)σα, ν(τ)ο, (π)το].

Διαγνωστική Αξιολόγηση των δυσκολιών στη Βασική Ανάγνωση

Ζητάμε από το παιδί να κάνει ανάγνωση γραμμάτων (εντολή 1), συλλαβών (εντολή 2) και λέξεων (εντολή 3) (Εξετάζουμε τη γνώση των γραμμάτων, των συλλαβών και των λέξεων).

- 🔊 **Εντολή 1:** Διάβασε τα γράμματα... (σ,β,δ,ξ,ζ,στ,τσ,μπ,τζ)*
- 🔊 **Εντολή 2:** Διάβασε τις συλλαβές... (βα,δε,προ,γκου,τζα)*
- 🔊 **Εντολή 3:** Διάβασε τις λέξεις... (πες, τον, ζάρι τραπέζι, παράθυρο, επιδιώκω)*

Αξιολόγηση Γραπτού και Περιγραφικού Λόγου

Πρώτη μέρα στο σχολείο

Το καλημέρι τρέξοσε. Την Πέμπτη το βράδυ πήγαμε να παραλαβούμε τα βιβλία να γυρίσω με την δασκάλα την τάξη και τους συμμαθητές.

Την τετάρτη σχολούσανα μάθη την δασκάλα μου να είναι αθροενη καλή. Την άλλη μέρα το βράδυ πήγαμε να είμαστε για το σχολείο.

Τι κάνουμε κάθε πρωί που σηκωνόμαστε ;

Το πρωί τρώω πρωινό
πρω στο σχολείου και
μαθενο πράγματα.

Διαγνωστική Αξιολόγηση Αριθμητικών Εννοιών

1 2 ε 4 7 8 ~~9~~ 10 11 12
1 2 3 4 7 8 P 10 11 12

$$8 + 2 = 10$$

Επίλογος

Ας μη προσπαθούμε, λοιπόν, να αλλάξουμε αυτά τα παιδιά γιατί δεν ξέρουμε αν αυτό που τους δίνουμε είναι το καλύτερο από το θησαυρό που μας προσφέρουν...

Κάθε παιδί έχει την ανάγκη να πειραματίζεται , να οραματίζεται, να κάνει λάθη. Αν εκτιμηθεί για αυτό που είναι , αν το σέβονται και καθοδηγείται με ηρεμία, σιγουριά και αγάπη, τότε αποκαλύπτει τη μοναδικότητά του, τις δυνατότητες του και ακολουθεί τη δική του πορεία.

Ας αφαιρέσουμε , λοιπόν, τη ταμπέλα «δυσλεκτικός», και ας ακούσουμε αυτά που έχουν να μας πουν αυτά τα παιδιά...

(Einstein – Picasso, 2001)

Ευχαριστούμε για
την προσοχή σας!!!

